IQRO JURNALI , IQRO JOURNAL, ИКРО ЖУРНАЛИ
ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 23 Issue 01 AVGUST 2026

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SUB'YEKTLARINI QO'LLAB-QUVVATLASHNI TAKOMILLASHTIRISH ("HAMKORBANK" ATB MISOLIDA)

Ergashev Asilbek Baxtiyor o'g'li
O'zbekiston Respublikasi
Bank-moliya akademiyasi magistranti
E-mail: asilbekergashev4909@gmail.com
https://doi.org/10.5281/zenodo.22180849

Annotatsiya. Ushbu maqolada kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'yektlarini bank-moliya mexanizmlari orqali qo'llab-quvvatlashning nazariy va amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Kichik biznesning iqtisodiy o'sish, aholi bandligini ta'minlash, daromadlarni oshirish hamda tadbirkorlik faolligini rag'batlantirishdagi o'rni yoritilgan. Xususan, tijorat banklari tomonidan tadbirkorlik sub'yektlariga ko'rsatiladigan kreditlash, moliyaviy xizmatlar va maslahat ko'magining ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqotda "Hamkorbank" ATB misolida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'yektlarini moliyaviy qo'llab-quvvatlash amaliyotini takomillashtirishning ustuvor yo'nalishlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, tadbirkorlarning moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, kreditlash jarayonlarini soddalashtirish, zamonaviy raqamli moliyaviy xizmatlarni rivojlantirish hamda kredit risklarini samarali boshqarishga qaratilgan ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqish nazarda tutiladi.
Kalit so'zlar: kichik biznes, xususiy tadbirkorlik, tijorat banki, Hamkorbank, kreditlash, moliyaviy qo'llab-quvvatlash, bank xizmatlari, moliyaviy resurslar, kredit riski, raqamli bank xizmatlari.

Abstract. This article examines the theoretical and practical aspects of supporting small businesses and private entrepreneurship through banking and financial mechanisms. It highlights the role of small businesses in promoting economic growth, increasing employment and income, and stimulating entrepreneurial activity. Particular attention is paid to the importance of lending, financial services, and advisory support provided by commercial banks to business entities. Using Hamkorbank JSCB as a case study, the research considers priority areas for improving financial support mechanisms for small businesses and private entrepreneurs. The study also focuses on expanding entrepreneurs' access to financial resources, simplifying lending procedures, developing modern digital financial services, and improving credit risk management. Based on the analysis, practical recommendations for enhancing the effectiveness of banking support for small businesses and private entrepreneurship are proposed.
Keywords: small business, private entrepreneurship, commercial bank, Hamkorbank, lending, financial support, banking services, financial resources, credit risk, digital banking services.

KIRISH

Bugungi kunda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish mamlakat iqtisodiyotining barqaror o'sishini ta'minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Mazkur soha bozor iqtisodiyotida raqobat muhitini shakllantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish, aholining daromad manbalarini kengaytirish, ichki bozorni tovar va xizmatlar bilan ta'minlash hamda iqtisodiy faollikni oshirishda alohida ahamiyat kasb etadi. Xalqaro tadqiqotlarda ham kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish bandlik va iqtisodiy faollikni oshirish bilan ijobiy bog'liqligi qayd etilgan.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning barqaror rivojlanishi ko‘p jihatdan ularning moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlariga bog‘liq. Ayniqsa, faoliyatini boshlayotgan yoki ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish ko‘lamini kengaytirishni rejalashtirayotgan tadbirkorlar uchun yetarli moliyalashtirish manbalarining mavjudligi muhim ahamiyatga ega. Shu jihatdan tijorat banklari kichik biznes sub’yektlarini zarur moliyaviy resurslar bilan ta’minlovchi asosiy moliyaviy institutlardan biri sifatida maydonga chiqadi. Tadqiqotlarda moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyati kichik biznesning raqobatbardosh o‘sishiga sezilarli ta’sir ko‘rsatishi aniqlangan.

Shu bilan birga, kichik biznes sub’yektlarining bank kreditlaridan foydalanishida qator muammolar uchrashi mumkin. Xususan, garov ta’minotiga qo‘yiladigan talablar, kredit olish uchun zarur hujjatlarning ko‘pligi, tadbirkorlarning moliyaviy hisobot yuritish darajasi, kredit riskining yuqoriligi hamda moliyaviy savodxonlik bilan bog‘liq omillar kredit resurslaridan foydalanishni cheklashi mumkin. Empirik tadqiqotlarda garov talablari va kredit shartlari tadbirkorlarning bank moliyalashtirishidan foydalanishiga to‘sqinlik qiluvchi muhim omillar sifatida qayd etilgan (Chowdhury et al., 2018). Shuningdek, moliyaviy hisobotlar, korxona hujjatlari va ro‘yxatdan o‘tish bilan bog‘liq kamchiliklar ham kichik biznesning bank kreditiga kirish imkoniyatini pasaytirishi mumkin.

ADABIYOTLAR SHARHI

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyaviy qo‘llab-quvvatlash, ularning bank kreditlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish hamda moliyaviy cheklovlarni kamaytirish masalalari xorijiy olimlarning ilmiy tadqiqotlarida keng o‘rganilgan. Mazkur tadqiqotlarning aksariyatida kichik biznes rivojlanishiga ta’sir etuvchi asosiy omillardan biri moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyati ekanligi ta’kidlanadi.

Xususan, Bakhtiari va boshqalar kichik va o‘rta biznes faoliyatidagi moliyaviy cheklovlarni o‘rganib, moliyalashtirish imkoniyatlarining chegaralanganligi korxonalarning o‘sishi, bandlik, mehnat unumdorligi va boshqa iqtisodiy natijalarga ta’sir ko‘rsatishini qayd etganlar (Bakhtiari et al., 2020). Tambunan tadqiqotida ham kichik biznesning moliyalashtirish bilan bog‘liq muammolari tahlil qilinib, ayniqsa mikro va kichik korxonalar uchun mablag‘larning yetishmasligi hamda garov ta’minotining mavjud emasligi rasmiy bank moliyalashtirishidan foydalanishga to‘sqinlik qiluvchi muhim omillar ekanligi aniqlangan (Tambunan, 2019).

Tijorat banklari va kichik biznes o‘rtasidagi kredit munosabatlarida axborot asimmetriyasi ham muhim muammolardan biri hisoblanadi. Kichik tadbirkorlik sub’yektlarida yetarli kredit tarixi, moliyaviy hisobotlar va likvid garov aktivlarining mavjud emasligi bank tomonidan kredit riskini baholashni murakkablashtiradi. Amaliy tadqiqotlarda kredit tarixi, garov, moliyaviy hisobot va tegishli hisob-kitob hujjatlarining yetishmasligi kichik biznesni bank orqali moliyalashtirishdagi asosiy to‘siqlar qatorida ko‘rsatilgan (Wasonga, 2008).

So‘nggi ilmiy tadqiqotlarda kichik biznesni moliyalashtirish muammolarini hal qilishda bank xizmatlarini raqamlashtirish va moliyaviy texnologiyalardan foydalanishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Chen FinTech texnologiyalariga asoslangan raqamli platformalar, muqobil kredit skoringi va katta ma’lumotlarni tahlil qilish vositalari kichik biznesni moliyalashtirishdagi an’anaviy to‘siqlarni kamaytirish imkoniyatiga ega ekanligini ko‘rsatadi. Sharma va boshqalarning 103 ta ilmiy maqolani qamrab olgan tizimli adabiyotlar sharhida ham FinTech asosidagi to‘lovlar, mobil hamyonlar, kraudfanding, P2P kreditlash va platformaga asoslangan moliyalashtirish kichik biznes moliyaviy ekotizimini o‘zgartirayotganligi ta’kidlangan (Sharma et al., 2023).

Banklarning raqamli transformatsiyasi kreditlashda axborot asimmetriyasini qisqartirish nuqtai nazaridan ham muhimdir. Yang va boshqalarning tadqiqot natijalari banklarning raqamlashtirilishi kichik va o‘rta biznesga ajratiladigan kreditlarni ko‘paytirishi hamda ularning

moliyaviy cheklovlarini yumshatishi mumkinligini ko‘rsatadi (Yang et al., 2024). Shuningdek, FinTech vositalaridan foydalanish korxonalarning bank kreditlariga kirish imkoniyatlarini yaxshilashi, jumladan, garovsiz, uzoqroq muddatli va nisbatan arzon kredit olish imkoniyatlari bilan bog‘liq bo‘lishi aniqlangan (Xu et al., 2022).

Ko‘rib chiqilgan ilmiy adabiyotlardan kelib chiqib, kichik biznesni samarali bank orqali qo‘llab-quvvatlash faqat kredit mablag‘larini ko‘paytirish bilan cheklanmasligi kerak. Bunda kredit olish jarayonining qulayligi, kredit riskini baholash mexanizmlari, garov siyosati, raqamli xizmatlar, tadbirkorlarning moliyaviy savodxonligi va ularga moslashtirilgan bank mahsulotlarini birgalikda rivojlantirish talab etiladi. Shu nuqtai nazardan, mazkur tadqiqotda ushbu masalalarni “Hamkorbank” ATB misolida o‘rganish va bank tomonidan kichik biznes hamda xususiy tadbirkorlik sub’yektlarini qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish yo‘nalishlarini aniqlash maqsadga muvofiqdir.

ASOSIY VA TAHLILIY QISM

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub’yektlarini rivojlantirishda tijorat banklarining o‘rni, eng avvalo, tadbirkorlarning moliyaviy resurslarga bo‘lgan talabini qondirish bilan belgilanadi. Tadbirkorlik sub’yektlari faoliyatining turli bosqichlarida boshlang‘ich kapitalni shakllantirish, aylanma mablag‘larni to‘ldirish, asosiy vositalarni sotib olish, yangi loyihalarni amalga oshirish, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish va faoliyat ko‘lamini kengaytirish uchun qo‘shimcha moliyaviy resurslarga ehtiyoj sezadi. Shu sababli tijorat banklarining kredit va boshqa moliyaviy xizmatlari kichik biznesning barqaror rivojlanishida muhim vosita vazifasini bajaradi.

Ilmiy jihatdan kichik biznesni bank tomonidan qo‘llab-quvvatlash mexanizmini o‘zaro bog‘liq bir necha yo‘nalishga ajratish mumkin: moliyalashtirish imkoniyatlarini kengaytirish, kredit olish jarayonini takomillashtirish, kredit risklarini samarali baholash, raqamli bank xizmatlarini rivojlantirish hamda tadbirkorlarga moliyaviy maslahat va axborot ko‘magini ko‘rsatish. Ushbu yo‘nalishlarning birgalikda amalga oshirilishi tadbirkor uchun moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatini yaxshilash bilan bir qatorda, bank uchun kredit portfeli sifatini saqlash imkonini beradi.

Birinchi navbatda, kichik biznesni kreditlashda tadbirkorlarning real moliyaviy imkoniyatlariga mos mahsulotlarni shakllantirish muhim hisoblanadi. Kichik korxonalarning moliyaviy holati yirik korxonalarnikidan farq qilgani sababli, ularga nisbatan bir xil kreditlash mezonlarini qo‘llash kredit olish imkoniyatlarini cheklashi mumkin. Shu bois kredit muddati, to‘lov grafigi, ta’minot shakli va kredit miqdorini tadbirkorlik faoliyatining pul oqimlariga moslashtirish maqsadga muvofiq. Ilmiy tadqiqotlar moliyaviy cheklovlar kichik biznesning rivojlanish imkoniyatlariga bevosita ta’sir qilishini ko‘rsatadi.

Ikkinchidan, kichik biznesni kreditlash amaliyotida garov ta’minotiga haddan tashqari bog‘liqlikni kamaytirish zarur. Tadbirkor iqtisodiy jihatdan istiqbolli loyihaga ega bo‘lsa-da, yetarli qiymatdagi garov aktivlariga ega bo‘lmasligi mumkin. Bunday sharoitda kredit qarorini faqat mavjud moddiy ta’minot asosida qabul qilish istiqbolli biznes loyihalarining moliyalashtirilmay qolishiga olib keladi. Xalqaro tadqiqotlarda ham garov yetishmasligi kichik biznesning rasmiy bank kreditlaridan foydalanishiga to‘sqinlik qiluvchi asosiy omillardan biri sifatida qayd etilgan. Shuning uchun kredit kafilligi, sug‘urta mexanizmlari va pul oqimlariga asoslangan kreditlash kabi vositalarni rivojlantirish kichik biznes uchun kredit resurslaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishi mumkin.

Uchinchidan, “Hamkorbank” ATB misolida kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirishda raqamli kreditlash modelini yanada rivojlantirish muhim yo‘nalish sifatida qaralishi mumkin. Bunda kredit olish uchun dastlabki arizani masofadan yuborish, tadbirkorning moliyaviy operatsiyalarini avtomatik tahlil qilish, kredit tarixini tekshirish, mijozning pul

oqimlarini baholash va kredit qarorini imkon qadar avtomatlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Raqamli texnologiyalar kreditlash jarayonidagi vaqt va tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish bilan birga, mijoz to‘g‘risidagi katta hajmdagi ma’lumotlardan kredit riskini baholashda foydalanish imkoniyatini yaratadi. Banklarning raqamlashtirilishi axborot asimmetriyasini kamaytirish va kichik biznesni moliyalashtirish imkoniyatlarini kengaytirishi mumkinligi empirik tadqiqotlarda ham qayd etilgan.

Kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash samaradorligini oshirishda kredit ajratishning o‘zi yetarli emas. Tadbirkorning moliyaviy savodxonligi, pul oqimlarini boshqarish, kredit mablag‘laridan maqsadli foydalanish va qarz yukini to‘g‘ri rejalashtirish ko‘nikmalari ham muhim ahamiyatga ega. Moliyaviy savodxonlik kredit bo‘yicha qaror qabul qilish va biznesning uzoq muddatli barqarorligi bilan bog‘liqligi ilmiy adabiyotlarda qayd etilgan. Shu sababli “Hamkorbank” ATB tomonidan kredit mahsulotlari bilan bir qatorda tadbirkorlarga biznes-reja tuzish, pul oqimlarini boshqarish, kredit yukini baholash va raqamli bank xizmatlaridan foydalanish bo‘yicha maslahat xizmatlarini rivojlantirish maqsadga muvofiq.

Tahlil natijasida “Hamkorbank” ATBda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub’yektlarini qo‘llab-quvvatlashni takomillashtirishning besh ustuvor yo‘nalishini ajratish mumkin: birinchidan, tadbirkorlarning faoliyat xususiyatiga mos differensial kredit mahsulotlarini rivojlantirish; ikkinchidan, garovga bog‘liqlikni kamaytiruvchi kafillik va pul oqimiga asoslangan kreditlash mexanizmlarini kengaytirish; uchinchidan, kredit arizalarini ko‘rib chiqish va baholash jarayonlarini raqamlashtirish; to‘rtinchidan, muqobil ma’lumotlardan foydalanadigan kredit skoring tizimini takomillashtirish; beshinchidan, kichik biznes sub’yektlari uchun moliyaviy maslahat va savodxonlik xizmatlarini rivojlantirish.

Mazkur chora-tadbirlarning amaliyotga tatbiq etilishi, bir tomondan, tadbirkorlarning bank xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirsa, ikkinchi tomondan, bankning mijozlar bazasini oshirish, kredit risklarini aniqroq baholash va kichik biznes kredit portfelining sifatini yaxshilash imkonini beradi. Shunday qilib, “Hamkorbank” ATBda kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirishda “ko‘proq kredit ajratish” tamoyilidan “qulay, tezkor, individual va riskka asoslangan moliyalashtirish” modeliga o‘tish ustuvor vazifa sifatida qaralishi maqsadga muvofiq. Bu yondashuv zamonaviy ilmiy adabiyotlarda qayd etilgan raqamli moliyalashtirish va FinTech imkoniyatlari bilan hamohangdir.

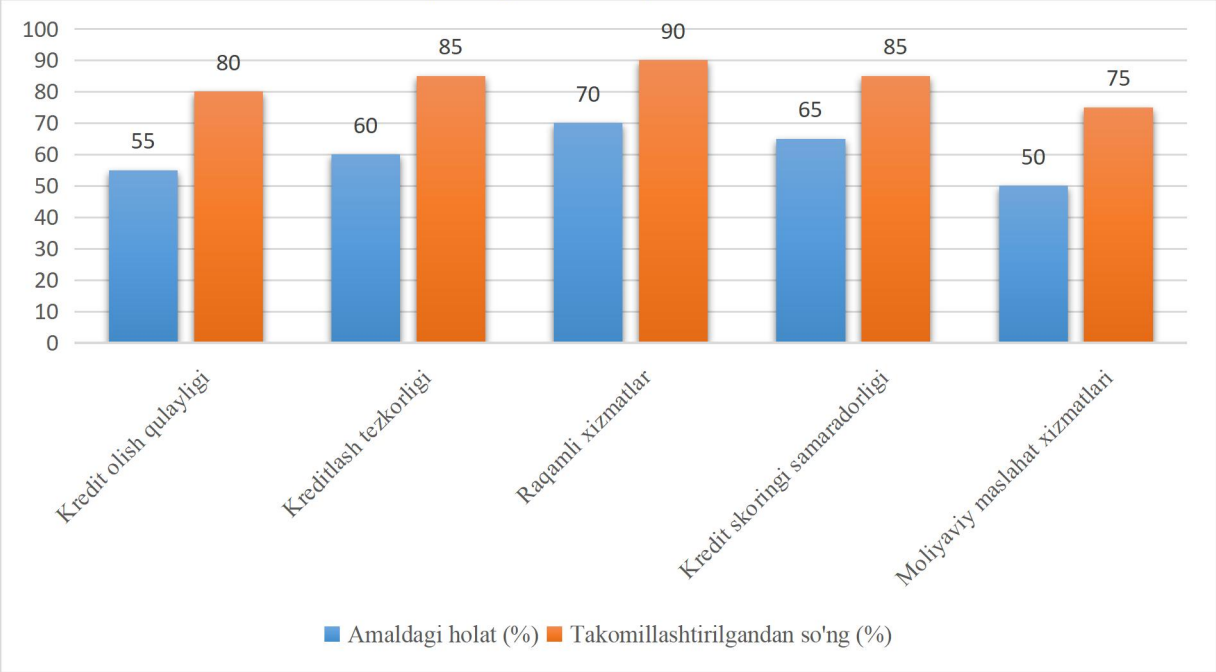
1-jadval

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub’yektlarini bank orqali qo‘llab-quvvatlashdagi muammolar va ularni “Hamkorbank” ATB misolida takomillashtirish yo‘nalishlari

№	Asosiy muammo	Takomillashtirish yo‘nalishi	Kutilayotgan natija
1	Garov talablarining yuqoriligi	Kafillik va pul oqimiga asoslangan kreditlash	Kredit olish imkoniyati kengayadi
2	Kredit jarayonining murakkabligi	Kreditlashni raqamlashtirish	Kredit ajratish tezlashadi
3	Kredit tarixining yetarli emasligi	Muqobil kredit skoringini qo‘llash	Kredit baholash sifati oshadi
4	Kredit mahsulotlarining moslashuvchan emasligi	Individual kredit shartlarini ishlab chiqish	Tadbirkorlar uchun moliyaviy qulaylik oshadi
5	Moliyaviy savodxonlikning pastligi	Konsalting va moliyaviy maslahat xizmatlari	Kreditlardan samarali foydalanish ta’minlanadi

Manba: muallif tomonidan ilmiy tadqiqotlar asosida ishlab chiqilgan.

Jadvaldan ko‘rinadiki, “Hamkorbank” ATBda kichik biznes sub’yektlarini qo‘llab-quvvatlash samaradorligini oshirishda kreditlash jarayonlarini soddalashtirish va raqamlashtirish, muqobil kredit skoringidan foydalanish hamda kredit shartlarini tadbirkorlarning moliyaviy imkoniyatlariga moslashtirish muhim ahamiyatga ega. Ushbu chora-tadbirlar bank xizmatlarining qulayligini oshirish, kredit resurslaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish va kredit risklarini samarali boshqarishga xizmat qiladi.

2-rasm. “Hamkorbank” ATBda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub’yektlarini qo‘llab-quvvatlash samaradorligini oshirishning prognoz ko‘rsatkichlari

Manba: muallif tomonidan ilmiy adabiyotlar tahlili asosida ishlab chiqilgan (Chen & Yuan, 2024).

Diagrammadagi ko‘rsatkichlar “Hamkorbank” ATBning rasmiy statistik ma’lumotlari emas, balki kichik biznesni moliyaviy qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha taklif etilgan chora-tadbirlarning kutilayotgan samaradorligini qiyosiy ifodalash maqsadida muallif tomonidan shartli hisoblangan prognoz qiymatlardir. Diagrammadan kreditlash jarayonlarini raqamlashtirish, muqobil kredit skoringini joriy etish va moliyaviy xizmatlarni takomillashtirish natijasida kichik biznes sub’yektlariga bank xizmatlari ko‘rsatish samaradorligining oshishi kutilayotganini ko‘rish mumkin.

XULOSA

Olib borilgan tadqiqot natijalari kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub’yektlarini samarali moliyaviy qo‘llab-quvvatlashda tijorat banklarining o‘rni yuqori ekanligini ko‘rsatadi. Kichik biznesning moliyaviy resurslarga bo‘lgan ehtiyojini qondirish, yangi loyihalarni amalga oshirish va faoliyat ko‘lamini kengaytirishda bank kreditlari muhim moliyalashtirish manbalaridan biri hisoblanadi. Shu bilan birga, xalqaro tadqiqotlarda garov va kredit tarixining yetishmasligi hamda moliyalashtirishga kirish bilan bog‘liq boshqa cheklovlar kichik biznes rivojlanishiga to‘sqinlik qilishi qayd etilgan (Mpofu & Sibindi, 2022).

“Hamkorbank” ATB misolida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub’yektlarini qo‘llab-quvvatlash tizimini yanada takomillashtirishda kreditlash jarayonlarini soddalashtirish, tadbirkorlarning imkoniyatlariga mos kredit mahsulotlarini ishlab chiqish, garovga bog‘liqlikni kamaytirish hamda kredit risklarini zamonaviy usullar asosida baholash muhim yo‘nalishlar sifatida belgilandi. Ayniqsa, raqamli kreditlash, muqobil kredit skoringi va FinTech

texnologiyalaridan foydalanish moliyaviy xizmatlarning tezkorligi va qulayligini oshirish imkonini beradi. Ilmiy tadqiqotlar ham raqamli texnologiyalar kichik biznesning moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishi va an'anaviy moliyalashtirishdagi ayrim to'siqlarni kamaytirishi mumkinligini ko'rsatadi.

Shuningdek, tadbirkorlarning moliyaviy va raqamli savodxonligini oshirish, ularga maslahat xizmatlarini ko'rsatish hamda bank va mijoz o'rtasidagi uzoq muddatli hamkorlikni rivojlantirish zarur. Moliyaviy qo'llab-quvvatlash vositalari faqat kredit ajratish bilan cheklanmasdan, tadbirkorning biznes faoliyati barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladigan kompleks tizim sifatida shakllantirilishi maqsadga muvofiq.

"Hamkorbank" ATBda raqamli, tezkor, moslashuvchan va riskka asoslangan kreditlash modelini yanada rivojlantirish kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'yektlarini qo'llab-quvvatlash samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Natijada tadbirkorlarning moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlari kengayib, bankning kredit portfeli sifati va mijozlarga xizmat ko'rsatish samaradorligini oshirish uchun zarur shart-sharoitlar yaratiladi.

TAKLIF VA TAVSIYALAR:

Tadqiqot natijalari va o'rganilgan ilmiy manbalardan kelib chiqib, "Hamkorbank" ATBda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'yektlarini qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish bo'yicha quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

1. Kreditlash jarayonlarini to'liq raqamlashtirish**.** Kichik biznes vakillariga kredit arizasini masofadan topshirish, hujjatlarni elektron shaklda taqdim etish va ariza holatini onlayn kuzatish imkoniyatlarini kengaytirish lozim. FinTech va raqamli platformalar kichik biznes uchun moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilashi mumkin.

2. Muqobil kredit skoring tizimini rivojlantirish**.** Kreditga layoqatlilikni baholashda faqat garov va an'anaviy kredit tarixiga emas, balki tadbirkorning hisobvaraq aylanmasi, tushumlari, to'lov intizomi va boshqa raqamli ma'lumotlariga ham e'tibor qaratish maqsadga muvofiq. Bunday yondashuv axborot asimmetriyasini kamaytirishga xizmat qilishi mumkin.

3. Garov ta'minotiga bog'liqlikni kamaytirish. Yetarli garovga ega bo'lmagan, biroq barqaror pul oqimi va istiqbolli biznes loyihasiga ega tadbirkorlar uchun kafillik va boshqa riskni taqsimlash mexanizmlaridan kengroq foydalanish tavsiya etiladi. Tadqiqotlarda yuqori garov talablari kichik biznesni moliyalashtirishdagi muhim to'siqlardan biri sifatida aniqlangan (Vaghera & Mashekwa, 2025).

4. Tadbirkorlarga mos individual kredit mahsulotlarini ishlab chiqish. Kredit muddati, imtiyozli davr va to'lov jadvalini biznesning faoliyat turi, mavsumiyligi hamda pul oqimlariga muvofiq shakllantirish maqsadga muvofiq. Bu kichik biznesning kredit yukini samarali boshqarishiga va kredit qaytmasligi xavfini kamaytirishga yordam beradi.

5. Moliyaviy savodxonlik va konsalting xizmatlarini kuchaytirish. Bank tomonidan kichik biznes vakillari uchun biznes-reja tuzish, pul oqimlarini boshqarish, kredit mablag'laridan maqsadli foydalanish va raqamli bank xizmatlari bo'yicha qisqa trening hamda maslahat dasturlarini tashkil etish taklif etiladi. Moliyaviy savodxonlik kredit qarorlari va biznes barqarorligi bilan chambarchas bog'liq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Amadasun, D. O. E., & Mutezo, A. (2021). Influence of access to finance on the competitive growth of SMEs in Lesotho. Journal of Innovation and Entrepreneurship. DOI: 10.1186/s13731-022-00244-1. (Amadasun & Mutezo, 2021)
2. Chen, Q. (2024). Fintech Innovation in Micro and Small Business Financing. International Journal of Global Economics and Management**.** DOI: 10.62051/ijgem.v2n1.36.

3. Lyu, Y., Ji, Z., Zhang, X., & Zhan, Z. (2023). Can Fintech Alleviate the Financing Constraints of Enterprises?—Evidence from the Chinese Securities Market. Sustainability, 15**.** DOI: 10.3390/su15053876. (Lyu et al., 2023)
4. Agu, E. E., Idemudia, C., & Obeng, S. (2024). The revolutionary role of digital transformation in financing Small and Medium Enterprises (SMEs). International Journal of Management & Entrepreneurship Research**.** DOI: 10.51594/ijmer.v6i8.1366. (Agu et al., 2024)
5. Belas, J., Vojtovič, S., & Ključnikov, A. (2016). Microenterprises and Significant Risk Factors in Loan Process. Economics & Sociology**,** 9, 43–59. DOI: 10.14254/2071-789X.2016/9-1/3. (Belas et al., 2016)
6. Fűtő, P. (1997). The role of credit guarantees in financing Hungarian small businesses. Small Enterprise Development, 8**,** 34–40. DOI: 10.3362/0957-1329.1997.016. (Fűtő, 1997)
7. Paes, F. F. C., Ziegler, T., & Closs, C. L. (2022). The SME Access to Digital Finance Study. SSRN Electronic Journal**.** DOI: 10.2139/ssrn.4206309. (Paes et al., 2022)
8. Wasonga, J. (2008). Challenges in financing small & medium enterprises (SMEs) in Kenya: The experience of Fina Bank Kenya Limited. Tadqiqot ishida kichik biznesni tijorat banklari orqali moliyalashtirishda kredit tarixi, garov, moliyaviy hisobot va bank tarixining ahamiyati o‘rganilgan. (Wasonga, 2008) .